

ЦИФРОВА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК БАЗОВА СКЛАДОВА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Яріш О.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри фінансів та банківської справи
Полтавського університету економіки і торгівлі
м. Полтава, Україна*

Відновлення України внаслідок повномасштабної війни росії проти України та досягнення її сталого економічного зростання потребує євроінтегрованого й інклюзивного фінансового сектора.

OECD/INFE визначає фінансову інклюзію як процес просування доступного, вчасного та повноцінного доступу до широкого спектру фінансових продуктів і послуг, поширення їхнього використання серед усіх прошарків суспільства через впровадження існуючих та інноваційних підходів включно з фінансовою обізнаністю та освітою з метою просування як фінансового добробуту, так і економічної інклюзії.

В умовах активізації євроінтеграційних процесів фінансових ринків у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, приєднання України до програми «Цифрова Європа» (*Digital Europe Programme*) до 2027 року як асоційованої країни, впровадження Рамки фінансових компетентностей дорослого населення України (18+ років), доповненої та адаптованої до контексту України на основі моделі фінансових компетентностей, підготовленої Європейською Комісією та ОЕСР (OECD (2016), G20/OECD INFE Core competencies framework on financial literacy for adults [1]; European Union/OECD (2022), Financial competence framework for adults in the European Union [2]) поглиблення знань та набуття навичків для ефективного використання цифрових фінансових продуктів та послуг набуло принципового значення й обумовило високий суспільний запит на підвищення цифрової фінансової грамотності різних стейкхолдерів фінансової екосистеми.

Подібно до цифрової та фінансової грамотності, цифрова фінансова грамотність є багатовимірним поняттям, проте у сучасних інформаційних джерелах описано лише окремі її аспекти, переважно в рамках досліджень рівня фінансової грамотності.

Зокрема, результати моніторингу рівня фінансової грамотності в ЄС (липень 2023) показують, що лише 18% громадян ЄС мають високий рівень фінансової грамотності, 64% – середній рівень, а решта 18% –

низький рівень. При цьому, понад три чверті респондентів у ЄС повідомляють про зручність користування цифровими фінансовими послугами, такими як онлайн-банкінг або мобільні платежі, 36% відповіли, що «дуже комфортно», а 41% «зручно» [3].

Результати цього дослідження дають уявлення про тісний зв'язок між цифровою фінансовою грамотністю та рівнем фінансової інклюзії в економіці, і є критичними для розуміння важливості її підвищення в умовах переходу сучасного суспільства з аналогового в цифровий формат.

Незважаючи на прогрес у просвітницьких ініціативах з підвищення фінансової грамотності в Україні (зокрема, реалізація проєкту Національного банку України у сфері фінансової грамотності – створення центру з фінансових знань «Талан» [4] та ініціатива Міністерства цифрової трансформації України в рамках програми «Дія. Цифрова освіта» [5]), невирішеною залишається проблема створення ефективного навчального середовища з формування цифрової фінансової грамотності громадян та бізнесу.

Вивчення міжнародного досвіду дозволяє зробити висновки про те, що для створення програм підвищення цифрової фінансової грамотності важливим є координація зусиль між різними учасниками фінансової екосистеми.

Значною мірою змістовне наповнення цифрового навчального середовища залежить від державної політики щодо підтримки фінансової стійкості та трансформації через цифрову фінансову грамотність. У цьому контексті актуалізується питання відновлення роботи над Національною стратегією розвитку фінансової грамотності, громадське обговорення якої пройшло у червні 2021 року. Адаптована до сучасних викликів Стратегія має містити набір ефективних підходів, що описують, як програми цифрової фінансової освіти можуть підтримувати індивідуальну фінансову стійкість і довгостроковий добробут учасників цифрової фінансової екосистеми.

Трансформаційною силою, яка має потенціал для зміни ландшафту здобуття та поширення цифрової фінансової грамотності є конвергенція новітніх технологій та освітніх стратегій. Зокрема, використання штучного інтелекту, віртуальної реальності та адаптивних навчальних платформ сприятиме індивідуалізації навчання, адаптуючи матеріали та завдання до потреб кожного здобувача освіти. Це не лише забезпечить більш ефективне засвоєння знань, але і мотивуватиме до розвитку практичних навичок використання цифрових фінансових інструментів.

Список використаних джерел:

1. OECD (2016), G20/OECD INFE Core competencies framework on financial literacy for adults. URL: <https://www.oecd.org/finance/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf>
2. European Union/OECD (2022), Financial competence framework for adults in the European Union. URL: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/financial-competence-framework-for-adults-in-the-European-Union.pdf>
3. Monitoring the level of financial literacy in the EU. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2953>
4. Центр фінансових знань «Талан». Офіційний сайт НБУ. URL: <https://talan.bank.gov.ua/>
5. Новий освітній серіал на порталі Дія.Цифрова освіта про базові принципи працевлаштування та фінансову грамотність. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novyi-osvitnii-serial-na-portali-diiatsyfrova-osvita-pro-bazovi-pryntsyphu-pratsevlashtuvannia-ta-finansovu-hramotnist>